

کرونا و امر دینی

«کرونا و امر دینی» گزارشی از چالش‌های دین و دینداری در مواجهه با پاندمی کرونا در ایران (۳۰ بهمن ۱۳۹۸ - ۳۰ خرداد ۱۳۹۹) است که محسن حسام مظاهری آن را زیر نظر پژوهشکده فرهنگ پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات نوشته است. <br#۴۷>

«ملکوت [خداوند] به ما کمک کند!»

این تیتري بود که بر صفحه نخست مورخ ۱۵ مارس ۲۰۲۰م از روزنامه آمریکایی مشهور «نیویورک پست» نقش بسته بود؛ تیتري با فونت بسیار بزرگ که در پس‌زمینه‌اش دستانی پوشیده با دستکش در حالت دعا دیده می‌شود.

عامل این درخواست کمک از خداوند، ویروس ناشناخته‌ای به نام «کرونا» (کووید-۱۹) بود که از دسامبر ۲۰۱۹ در شهر ووهان چین شناسایی و در مدتی کوتاه فراگیر شد و همه جهان را درنوردید. درست در زمانه‌ای که گمان می‌رفت با پیشرفت دانش تجربی، دیگر سایه کابوس بیماری‌های فراگیر از سر جهان بشری رفع شده و این عامل مرگ‌ومیرهای گسترده در تاریخ جوامع بشر مهار شده است، ویروسی سریع‌الانتقال همه تصورات را بر هم زد. عملکرد مرگبار این ویروس نوظهور که تا نیمه اردیبهشت ۱۳۹۹ طبق آمارهای رسمی بیش از سه میلیون و پانصد هزار نفر را به خود مبتلا کرده و جان بیش از ۲۴۷ هزار نفر را در جهان ستانده است، روند زندگی روزمره را به کلی برهم زده و با ایجاد شرایط اضطراری، دولت‌ها و جوامع بشری را به اتخاذ سیاست‌هایی ویژه برای مهار و کنترل و جلوگیری از شیوع بیشتر آن واداشته است. ابعاد گسترده این بیماری، همه وجوه حیات بشری را متأثر کرده و زمینه‌ساز مناقشات نظری در حوزه‌های مختلف شده که یکی از این حوزه‌ها، دین و مقولات دینی است.

دین و کرونا از چند جهت با هم مرتبط شده‌اند:

مباحث و مناقشات الاهیاتی ازجمله در موضوع «شر» (که این بیماری مصداق تازه آن است)؛ مناقشات بریر ادامه فعالیت یا تعطیلی مکان‌های مقدس و آیینی (عبادتگاه‌ها و زیارتگاه‌ها)ی ادیان مختلف؛ مناقشات بر سر مناسک دینی جمعی ادیان و تعلیق آن‌ها برای پیشگیری از این بیماری؛ بحث تاریخی نسبت علم و دین که کرونا زمینه‌ساز طرح مجدد آن شده است.

در این گزارش، تلاش شده است به‌طور اجمالی به این مباحث و مناقشات طرح‌شده به‌واسطه کرونا در جامعه ایرانی از آغاز اعلام رسمی ورود این ویروس به ایران (۲۸ بهمن ۱۳۹۸) تا زمان تدوین گزارش (۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۹) پرداخت شود. تدوین این گزارش نه پس از خاتمه بحران کرونا و نهایی‌شدن شرایط با عبور از آن، بلکه به‌دلیل اهمیت موضوع، در متن بحران و بحبوحه شیوع بیماری صورت پذیرفته است، یعنی زمانی که هنوز ندانسته‌های بشر درباره این مهمان ناخوانده بیش از دانسته‌هایش است و هنوز هیچ پایان قطعی‌ای برای وضعیتی که در آن قرار داریم، مشخص نشده است. طبعاً با خاتمه یافتن این بحران، که امید است در آینده نزدیک باشد- با

اطمینان بیشتر و به‌طورجامع‌تری می‌توان دربارهٔ این پاندمی و ابعاد و پیامدهایش سخن گفت.